

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

رمضانیاٲ: روزگی/دریوزگی (صیام/افطار؛ Fasting/Panhandling):

چاشتی با چاشنی ایجاد

Breaking Fast with the Seasoning of Creation

چهارشنبه ۱۹ - ۰۹ - ۱۴۴۱؛ ۲۴ - ۰۲ - ۱۳۹۹؛ ۱۳ - ۰۵ - ۲۰۲۰

چاشنی با چاشنی ایجاد

هر دم سخنی تازه

- دهخدا: چاش . (ا) غله از گاه جدا کرده و پاک شده را گویند. (برهان). خرمن از گاه پاک کرده شده .
- مولانا، دفتر سوم مثنوی، بخش ۱۱۷ :
بی سبب مر بحر را بشکافتند
بی زراعت چاش گندم یافتند
- در حدیث نبوی آمده است : "الدُّنْيَا سَاعَةٌ فَاجْعَلْهَا طَاعَةً" (دنیا ساعتی است، پس آنها را قرار ده طاعتی).
- مولانا:

گه می به جوش آید از چاشنی جامت
هر حرف رقص آرد چون بشنود کلامت

هَمْچو چاشِ گُلُ تَنْتَ اَنْبَارِ چِیست؟
مُنْکِرِ گُلُ شُدُ گُلَابِ اِیْنَتِ عُجَابِ
بر نَبی خویانِ کُفْرانِ مِهر و میغ

گه جام مست گردد از لذت می تو
معنی به سجده آید چون صورت تو بیند

گَر به هر دَمِ نِتْ بهار و خُرْمی ست
چاشِ گُلُ تَنْ فِکْرِ تو هَمْچون گُلَابِ
از کپی خویانِ کُفْرانِ گَه دَرِیغ

چاشنی با چاشنی ایجاد

هر دم سخنی تازه

• مولانا غزلیات:

مستی سلامت می‌کند پنهان پیامت می‌کند
ای چاشنی هر لبی ای قبله هر مذهبی
چون مهره‌ای در دست او گه باده و گه مست او

• حافظ:

بامدادان که ز خلوت‌گه کاخ ابداع
به مشک چین و چگل نیست بوی گل محتاج

• حدیثی قدسی:

قَالَ تَبَارَكَ وَ تَعَالَى: أَعَدَدْتُ لِعِبَادِي مَا لَا عَيْنٌ رَأَتْ وَ لَا أُذُنٌ سَمِعَتْ وَ لَا خَطَرَ بِقَلْبِ بَشَرٍ (عدة الداعي و نجاح الساعي، ص ۲۴۱) (فراهم آورده ام برای بندگانم آنچه را چشمی ندیده است، و گوش‌ی نشنیده است، و به قلب بشری نگذشته است!)

چاشنی با چاشنی ایجاد

تجلیات دم به دم

در قرآن کریم خداوند کریم می فرماید:

- فَلَا تَعْلَمُ نَفْسٌ مَّا أُخْفِيَ لَهُمْ مِنْ قُرَّةِ أَعْيُنٍ جَزَاءً بِمَا كَانُوا يَعْمَلُونَ (۳۲:۱۷ السجده) (پس، هیچ نفسی نمی‌داند چه چیزی مخفی نگه‌داشته شده است برای آنها از آرامش دیدگان).
- بَدِيعُ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ وَإِذَا قَضَىٰ أَمْرًا فَإِنَّمَا يَقُولُ لَهُ كُنْ فَيَكُونُ (۲:۱۱۷ البقرة)

تأییداتی روایی:

- حَدَّثَنِي مُحَمَّدُ بْنُ رَافِعٍ ... عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ، قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ "وَ الَّذِي نَفْسِي بِيَدِهِ لَوْ لَمْ تُذْنِبُوا لَذَهَبَ اللَّهُ بِكُمْ وَ لَجَاءَ بِقَوْمٍ يُذْنِبُونَ فَيَسْتَغْفِرُونَ اللَّهَ فَيَغْفِرُ لَهُمْ". (صحيح مسلم، كتاب التوبه)
- رُوِيَ عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَنَّهُ قَالَ: لَوْ لَمْ تُذْنِبُوا لَخَشِيتُ عَلَيْكُمْ مَا هُوَ أَكْبَرُ مِنْ ذَلِكَ الْعُجْبِ. (بحار النوار، ج ۶۹، ح ۳۲۹)
- وَ أَوْحَشَ الْوَحْشَةَ الْعُجْبُ (ترجمه و شرح نهج البلاغه (فيض الإسلام)، ج ۶، ص: ۱۱۰۵)

چاشنی با چاشنی ایجاد

تجلیات دم به دم

تأییداتی روایی:

- مُحَمَّدُ بْنُ يَحْيَى ... عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ - ع - قَالَ: إِنَّ اللَّهَ عَلِمَ أَنَّ الذَّنْبَ خَيْرٌ لِلْمُؤْمِنِ مِنَ الْعُجْبِ وَ لَوْ لَا ذَلِكَ مَا ابْتُلِيَ مُؤْمِنٌ بِذَنْبٍ أَبَدًا. (امام جعفر صادق- علیه السلام- فرمود: به درستی که خدا می‌دانست که گناه برای مؤمن بهتر است از خود شیفتگی، و اگر این نمی‌بود، هیچ مومنی هرگز گرفتار گناه نمی‌شد.) (الكافي، ج ۲، ص ۳۱۳، بَابُ الْعُجْبِ)
- حَدَّثَنَا عَبْدُ الرَّحْمَنِ بْنُ سَلَامٍ الْجُمَحِيُّ ... عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ، - رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ - أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ " صُومُوا لِرُؤُوسِهِ وَ أَفْطِرُوا لِرُؤُوسِهِ فَإِنَّ عُمِّيَ عَلَيْكُمْ فَأَكْمِلُوا الْعَدَدَ. " (صحيح مسلم، كتاب صيام)
- حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ يُوسُفَ، أَخْبَرَنَا مَالِكٌ، عَنْ أَبِي حَازِمٍ، عَنْ سَهْلِ بْنِ سَعْدٍ، أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ "لَا يَزَالُ النَّاسُ بِخَيْرٍ مَا عَجَّلُوا الْفِطْرَ". (صحيح بخاری)

چاشتی با چاشنی ایجاد

سَر امساک/افطار

• عین القضاة همدانی، تمهیدات، ص ۹۱-۹۲:

(۱۲۹) رکن چهارم ای عزیز صوم است؛ و صوم در شرع عبارت است از امساک طعام و شراب که روزه قالب است. اما صوم در عالم حقیقت، عبارت است از خوردن طعام و شراب. کدام طعام؟ طعام "أبیت عند ربّی". کدام شراب؟ شراب "وَ كَلَّمَ اللَّهُ مُوسَى تَكْلِيمًا" (۴: ۱۶۴ النساء) این را صوم معنوی خوانند، روزه جان باشد، این صوم خدا باشد که "الصّوم لی".

چرا؟ زیرا که در این صوم جز خدا نباشد که "و أنا أجزی به" همین معنی دارد.

چون این صوم خدایی باشد، جزای این صوم جز خدا نباشد که "و أنا أجزی به یعنی أنا الجزاء".

(۱۳۰) از آن بزرگ نشنیده‌ای که گفت: "الصوم الغیبة عن رؤية ما دون الله لرؤية الله تعالی". صوم ما دون الله را بیان می‌کند. مریم می‌گوید که "إِنِّي نَذَرْتُ لِلرَّحْمَنِ صَوْمًا" (۲۶: ۱۹ مریم) که افطار آن جز لقاء الله تعالی نباشد. مصطفی- علیه السلام- از اینجا گفت: "لِلصَّائِمِ فَرْحَتَانِ فَرْحَةٌ عِنْدَ افْطَارِهِ وَ فَرْحَةٌ عِنْدَ لِقَاءِ رَبِّهِ" دریغا از خبر، "صُومُوا لِرُؤُوسِهِ وَ أَفْطِرُوا لِرُؤُوسِهِ" چه فهم کرده‌ای؟ و از آن صوم چه خبر شاید دادن؟ که ابتدای آن صوم از خدا باشد،

چاشنی با چاشنی ایجاد

سرّ امساک/افطار

• عین القضاة همدانی، تمهیدات، ص ۹۱-۹۲:

و آخر افطار آن به خدا باشد.
"الصَّوْمُ جُنَّةٌ".

"جُنَّةٌ" سپر و سلاح صوم برگیر. گاهی صائم باش، و گاهی مفطر که اگر همه صوم باشد، محرومی باشد؛ و اگر همه افطار باشد، يك رنگی باشد. مگر که مصطفی- علیه السلام- از اینجا گفت: "من صام الأبد فلا صيام له". صائم ابد خود یکی آمد که "الصّمد" نعت او بود. "وَ هُوَ يُطْعِمُ وَ لَا يُطْعَمُ" این معنی بود. صایم‌الدهر او بود- جلّ جلاله- دیگران را فرموده است که "صوموا ساعة و أفطروا ساعة" تا خود صوم هر کسی از چیست و افطار هر کسی به چیست. شنیدی که صوم چه باشد.

چاشنی با چاشنی ایجاد

به دلپذیری نقش نگار ما نرسد

• حافظ:

به حسن و خلق و وفا کس به یار ما نرسد
اگر چه حسن فروشان به جلوه آمده‌اند
به حق صحبت دیرین که هیچ محرم راز
هزار نقش برآید ز کلک صنع و یکی
هزار نقد به بازار کائنات آرند
خیز تا بر کلک آن نقاش جان افشان کنیم
هر کو نکند فهمی زین کلک خیال انگیز

• سعدی:

ملامت من مسکین کسی کند که نداند
جنابیتی که بکردم اگر درست بباشد
به هیچ صورتی اندر نباشد این همه معنی
کمال حسن وجودت به وصف راست نیاید
مرا سخن به نهایت رسید و فکر به پایان

تو را در این سخن انکار کار ما نرسد
کسی به حسن و ملاحظت به یار ما نرسد
به یار یک جهت حق گزار ما نرسد
به دلپذیری نقش نگار ما نرسد
یکی به سکه صاحب عیار ما نرسد
کاین همه نقش عجب در گردش پرگار داشت
نقشش به حرام ار خود صورتگر چین باشد

که عشق تا به چه حد است و حسن تا به چه غایت
فراق روی تو چندین بس است حدّ جنابیت
به هیچ صورتی اندر نباشد این همه آیت
مگر هم آینه گوید چنان که هست حکایت
هنوز وصف جمالت نمی‌رسد به نهایت